

ІХ ЗОРКІ І СЁННЯ

Багдановіч, Купала, Колас: юбілеі класікаў як усенародныя святы

У канцы гэтага года наша краіна шырока адзначыла 125-годдзе Максіма Багдановіча. Свята атрымалася сапраўды маштабным і ўсенародным. Не толькі літаратурныя музеі і афіцыйныя ўстановы далучыліся да ўрачыстасцяў. Многія людзі на сваіх асаблівых старонках у сацыяльных сетках размяшчалі віншаванні паэту, дэкламавалі вершы падчас імпрэз, наведвалі памятных канцэрт. У наступным годзе нас таксама чакае некалькі юбілеяў беларускіх класікаў. У іх ліку — 130-годдзе з дня нараджэння Цішкі Гартнага, 105-годдзе Максіма Танка, 100-годдзе Янкі Брыля і Пімена Панчанкі. Але, думаецца, найбольш яркімі моццю стаць святы ў гонар двух песняроў, асабліва знакавых у станаўленні нацыянальнай літаратуры і дарагіх беларускаму народу, — 135 гадоў з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа. І хоць самі святкаванні адбудуцца ўлетку і ўвосень, ужо сёння варта паклапаціцца пра тое, каб годна адзначыць дні нараджэння класікаў.

Ці можна неяк паўплываць на усенародную любоў? Якія імпрэзы варта запланавать да юбілеяў? Што новага чакаецца ў працы Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры, куды нядаўна прыйшоў новы кіраўнік? На гэтыя і іншыя пытанні за «круглым сталом» у рэдакцыі «Звязды» шукалі адказы дырэктар Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы Алена ЛЯШКОВІЧ, дырэктар Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа Зінаіда КАМАРОЎСКАЯ, дырэктар Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры Зміцер ЯЦКЕВІЧ, загадчык сектара ўліку і захоўвання фонду Максіма Багдановіча Літаратурнага музея Максіма Багдановіча Алена КНИГА і намеснік дырэктара Выдавецкага дома «Звязда» Наталля КАРОТКАЯ.

Наш гонар, наша зорка

Зміцер ЯЦКЕВІЧ: — Пэўна, зоркі так склаліся, што юбілей паэта быў адзначаны ў нашай краіне надзвычай годна. Я лічу, што такія асобы, як Максім Багдановіч, Янка Купала і Якуб Колас варта вялікай увагі і ўрачыстасцяў. Спадзяюся, наступны юбілейны год пройдзе на такім жа высокім узроўні. Бо чым больш праводзіцца такіх святаў у гонар нашых пісьменнікаў і паэтаў, тым больш упэўнена мы будзем адчуваць сябе на гэтай зямлі і ганарыцца сваёй Беларуссю.

Алена КНИГА: — Максім Багдановіч, як вядома, пайшоў з жыцця ва ўзросце 25 гадоў. Таму і праца нашага літаратурнага музея скіравана на маладое пакаленне. Мерапрыемствамі, імпрэзамі, якія ладзяцца ў музеі, моладзь прывучаецца да таго, што Максім Багдановіч — гэта наш гонар, наша зорка. У гэтым годзе адкрылася новая экспазіцыя — і гэта таксама значная падзея ў грамадскім жыцці. Акрамя таго, сёлета ў фонды музея мы атрымалі вельмі каштоўны прадмет — брашуру «Беларускае відароджанне», што выйшла пры жыцці паэта ў 1916 годзе ў Відневе (Вена). Гэта пераклад яго артыкула «Беларускае адраджэнне» на ўкраінскую мову. Такое выданне маецца толькі ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі, у Славеніі, а таксама ў нас. Да таго ж у музей звярнуліся мастакі і падарылі свае работы да юбілея паэта, якія папоўнілі калекцыі графікі і жывалісу.

Алена ЛЯШКОВІЧ: — Адносна маштабнасці юбілею Багдановіча, мне здаецца, што тут супала адразу некалькі фактараў. Перш за ўсё, наша грамадства ўжо было падрыхтавана да гэтай урачыстасці, яно яе чакала. Быў спрыяльны час, і мы аказаліся гатовы належащим чынам адсвяткаваць. Таму, калі гаварыць пра выхаванне патрыятызму, нацыянальнай самасвядомасці, то пачынаць трэба найперш з сябе. Зараз нашы суайчыннікі акурат гэтым і займаюцца.

Новыя тэхналогіі як паказчык папулярнасці

Наталля КАРОТКАЯ: — У інтэрнэце вельмі лёгка заўважыць, наколькі папулярная тая або іншая тэма. Таму з упэўненасцю магу сказаць, што асоба Максіма Багдановіча выклікала на партале «Звязды» і сайце «Сугучча» вельмі вялікую

цікавасць. Мы мяркуем аб гэтым па колькасці праглядаў матэрыялаў, звязаных з ім. Чаму? Па-першае, ён быў маладым чалавекам, ствараў такую пранікнёную лірыку. Да таго ж усё, што звязана з беларускасцю, сёння надзвычай папулярна ў моладзі.

Хачу спыніцца на адным праекце. На сайце sozuvichie.by мы зрабілі цэлы раздзел «Максім Багдановіч», дзе групуваліся ўсе матэрыялы пра Багдановіча. У тым ліку пераклады верша паэта «Я хацеў бы спаткацца з Вамі на вуліцы...» на розныя мовы свету. Але хутка мы зразумелі, што з гэтага можа атрымацца мультымедычны праект. «Максіма Багдановіча чытаюць на мовах народаў свету» мы зрабілі сумесна з вядомым літаратурнаўцам Міколам Трусам. Менавіта ён з'явіў ідэйным натхняльнікам задуму. Носьбітаў мовы мы шукалі па дыяспарах, у сацыяльных сетках, спрацавала і народнае радзі: нашы чытачы тэлефанавалі сваім знаёмым і прапанавалі прыняць удзел. Усяго мы зрабілі 19 відэасюжэтаў: пераклады на азербайджанскую, італьянскую, арабскую, японскую, партугальскую, польскую, эстонскую, літоўскую, англійскую, харвацкую, рускую, туркменскую, чачэнскую, кітайскую і караіцкую мовы. Мы вельмі ўдзячны Літаратурнаму музею Максіма Багдановіча і бібліятэцы-філіялу №8 імя Максіма Багдановіча, якія выдзелілі нам пляцоўку для здымкаў.

Праект аказваўся рэзанансным: яго прагледзелі болей за 6,5 тысячы чалавек, ідэю падхоплівалі іншыя, напрыклад, нашых чытачоў запрашалі ў бібліятэкі для таго, каб яны прачыталі верш Багдановіча на сваёй мове дзецям. У нас з'явілася шмат прапановаў, у тым ліку зрабіць у наступным годзе аналагічныя праекты, звязаныя з Янкам Купалам і Якубам Коласам.

Практика работы ў інтэрнэце паказвае, што моладзь цікавіцца беларускай літаратурай і культураю. Але для іх прасоўвання трэба шукаць цікавыя формы падчы, выкарыстоўваць новыя інфармацыйныя тэхналогіі.

Купала, Колас і замежжа

Алена ЛЯШКОВІЧ: — 135-годдзе Купалы і Коласа ўжо не за гарамі. Каб гэтыя даты былі адзначаны належным чынам, каб яны не прайшлі афіцыйна-наменклатурна, мы таксама павінны пачаць з сябе,

Алена ЛЯШКОВІЧ.

Зінаіда КАМАРОЎСКАЯ.

Зміцер ЯЦКЕВІЧ.

прааналізаваць усю нашу дзейнасць. Важна самім зразумець, чаго мы хочам і што плануем у гэты год? Думаем, святкаванні пройдуць на высокім узроўні, мы ўжо маем пэўныя задуму. Напрыклад, распачынаем выставачны праект «Янка Купала ў дыялогу культур». Прааналізаваўшы творчасць Купалы, мы прыйшлі да высновы, што яго многае звязвае і з бліжэйшымі суседзямі, і з краінамі Каўказа, і з еўрапейскімі краінамі. Ужо падрыхтаваны экспазіцыі да гэтага праекта, што паказваюць сувязь Янкі Купалы і Арменіі, а таксама Грузіі, Туркменістана, Славакіі, Францыі. Спадзяюся, што, калі мы арганізуем гэтыя выставы за мяжой, то абудзім цікавасць не толькі да нашага класіка, але і да Беларусі.

Зінаіда КАМАРОЎСКАЯ: — Музей Якуба Коласа даволі плённа супрацоўнічае з роднаснымі музеямі Расіі, Літвы, Украіны, Польшчы. Мы маем доўгатэрміновыя сумесныя супрацоўніцтвы — як выставачныя, так і агульнаадукацыйныя.

Толькі сёлета музей-запаведнік «Міхайлаўскае» прадоўжыў цікавы праект «Пушкін у гасцях у Коласа» і парадаваў школьнікаў Мінска агульнаадукацыйнай праграмай «Музейны дэсант». Музеямі Санкт-Пецярбурга ладзіліся выставачныя форумы «Дастаеўскі ў гасцях у Коласа», «Блок у Доме Коласа».

У наступным годзе чакаем працягу нашай працы з літаратурным музеям імя Адама Міцкевіча ў Варшаве. Якуб Колас «пагасцюе» там са сваёй «Новай зямлёю», ён «завітае» і ў музей Бранеўскага ў Варшаве, а таксама ў музей Дастаеўскага ў Санкт-Пецярбургу. Такой сумеснай працай мы падкрэсліваем адкрытасць, якую меў Колас, яго прыязнасць да ўсіх, хто завітаў у дом, жаданне ладзіць і сябраваць з прадстаўнікамі іншых нацыянальнасцяў, у прыватнасці літаратарамі. У 2017 годзе спадзяецца 100 гадоў з таго часу, як Якуб Колас аказаўся падчас вайны ў Курску, — плануецца і там правесці ўрачыстасці сумесна з мясцовым кіраўніцтвам.

Ужо адзначалі, што сённяшняя моладзь скіравана да беларускасці — і я пагаджуся з гэтым. Літаральна днямі ў Дом Коласа завітала група школьнікаў, і было прыемнай нечаканасцю паслухаць песню на словы паэта, напісаную вучнем 7-га класа, — яго так натхніў верш «Ручэй».

Нагода ўгадаць

Зінаіда КАМАРОЎСКАЯ: — У нас асаблівы музей — ён мемарыяльны — тэхнічныя сродкі ўводзім вельмі ашчадна. Таму вырашылі задзейнічаць дадатковыя пабудовы. Сёлета адкрылася вельмі добрая экспазіцыя ў былым гаражы Якуба Коласа. У калекцыі — аўтамабілі, якімі ў розныя часы карыстаўся паэт.

Сёлета завершана музейная экспазіцыя «Альбуць» у філіяле музея. У гаспадарчай пабудове створана стацыянарная выстаўка «Прырода роднага краю» з інтэрактыўнымі зонамі па матывах паэмы «Новая зямля», якая дапамагае вывучаць навакольныя раслінны і жывёльны свет.

Сумесна з Літаратурным музеём Пушкіна ў Вільні ўжо распрацоўваецца экскурсія, якая называецца «Вандруйкі з Коласам па Вільні». А мы прапануем гасцям і жыхарам сталіцы пешую экскурсію «Коласавы мясціны ў Мінску».

Алена ЛЯШКОВІЧ: — Не буду раскрываць усіх сакрэтаў, якія запланаваны на наступны год. Скажу толькі, што юбілей — гэта нагода для грамадства ўгадаць пра класікаў. Як бы мы ні любілі нашых песняроў, людзі ведаюць пра іх недастаткова... Дарэчы, ёсць дамова з чатырма гарадамі Славакіі аб усталяванні памятных дошак, прысвечаных Янку Купалу. Цяпер шукаем фінансы на рэалізацыю праекта. Гэта будзе ўнікальны выпадак нават у гісторыі светнай культуры — калі імя класіка адной краіны так пачэсна ўшанавана ў іншай. Спадзяюся, спонсары знойдуцца.

Зміцер ЯЦКЕВІЧ: — У наступным годзе нас чакаюць і 100-гадовыя юбілеі Пімена Панчанкі і Янкі Брыля — запланаваны адпаведныя выставы.

ФОТА БЕЛТА

Адкрыццё новай экспазіцыі ў адноўленым Літаратурным музеі Максіма Багдановіча.